

ולכן בשנה כזאת אין להאריך כל כך בהקפות כדי שיספיקו לאכל בשעה שהנרות עדיין דולקות.

ב. קבלת שבת דליל שמ"ע ולא לשכוח קבלת נר"ן כל אחד במקומו ולכוין לא לקיים מצות זכור בתפלה הכל כמו לעיל בר"ה.

ג. ניגון התפלה בערבית עיין לעיל בסוכות באות ג' שהוא כמו כשחל יו"ט בחול, דהיינו כפי מנהג ירושלים בניגון ימים נוראים, (עיין משמרת שלום קודינב סי' מ"ז בביאורים אות ב') ומנהג שארי ערי הקודש רובם בניגון יו"ט. והמנהג בתפארת ציון בב"ב כמנהג ירושלים להתפלל בניגון ימים נוראים.

ד. בענין הריקודים וטיפול כפיים בשעת הקפות, האם יש הבדל בין כשחל שמחת תורה באר"י בשבת, לבין שחל בחול, הנה פשוט דאין הבדל בזה בין חל בשבת לחל ביום חול, ואם מתירים באר"י בחל בחול שהוא גם כן יו"ט ראשון דאורייתא שוב אין הבדל אם חל בשבת, דאין בין יו"ט לשבת וכו'. והנה ראשון לציון, מקור הדברים להתיר הריקוד והטיפול בשמחת תורה, הוא בשערי תשובה תשובות הגאונים סי' שי"ד, ומשם לריצ"ג הלכות לולב ע' קי"ז, ותוכן התשובה, שנשאל כנראה רב האי גאון, אי שרי לגמר מוגמר לפני הס"ת ביו"ט שני זה, שהוא שמח"ת בחו"ל, ועל זה השיב, דאסור להביא מוגמראות ביום הספק שמיני וספק תשיעי וכו', דאין בין יום שני לראשון קולא, אלא לגבי מת בלבד, והמשיך, ודאי, כי זה רגילין אצלנו מאז לרקד בו אפילו כמה זקנים בשעה שאומרים קילוסים לתורה, אלא שזו משום שבות הוא, ונהגו בו היתר לכבוד התורה, אבל לגמר דברי הכל אסור, ע"כ לשון התשובה כפי שהובאה בריצ"ג, והיא כמעט מלה במלה כפי שהובאה בשע"ת, אלא דשם בשע"ת כתב, במקום, כי זה רגילין אצלנו כתב, וביום שני זה שהוא אחרון רגילים אצלנו שמרקדין אפילו כמה זקנים וכו', וסיים, ונהגו בו היתר ביום זה לבד לכבוד התורה, אבל לגמר דברי הכל אסור. ע"כ, והמלים ביום זה לבד, גם כן אינם בריצ"ג. והמהרי"ק בשורש ט' הביא תשובה

זאת כדמותה וכצלמה כפי שהובאה בריצ"ג ומשם הובאה ביתה יוסף בסי' של"ט בד"ה וכתב, ומשם לבאה"ט שם אות ב' ומ"ב ס"ק ח'.

והנה עדיין מלשון התשובה, ובפרט כפי שהובאה בשערי תשובה, ששם הובאו המלים ביום זה בלבד, שני פעמים, יש אמנם להסתפק, אי דעת רה"ג, ושכן היה המנהג להתיר דוקא רק ביו"ט שני של גלויות וזה מש"ש, ביום זה בלבד, ובא לאפוקי ממה שחשבו להתיר גם המוגמר ביו"ט שני, שע"ז השיב, דאין הבדל בין יו"ט ראשון דאורייתא ליו"ט שני, וסיים דלענן הריקוד נהגו כן להקל ביום שני, ולפי זה תסתיים מינה דביו"ט ראשון דאורייתא אין להקל בריקוד, ולמעשה הבינו כן בדבריו כמה ת"ח בגבולנו, והם מחמירים על עצמם באר"י שאינם מרקדים בהקפות ורק מטפחים בשינוי שזה מותר גם בשבת דעלמא וכבסי' שם סע' ג'.

אמנם ניתן גם להבין בדברי קדשם לאידך גיסא, דהריקוד הותר לכבוד התורה גם לגבי יו"ט ראשון דאורייתא, ומ"ש, וביום שני זה שהוא אחרון וכו', וביום זה בלבד וכו' סיפור דברים הוא, אבל אינו בא לאפוקי לאסור ביו"ט ראשון דאורייתא.

והדברים שקולים, ונפק"מ רבא לגבי שמח"ת באר"י בין חל בחול ובין חל בשבת.

ולכאורה יש להביא קצת ראיה ממהרי"ק שהבין שהיתר הריקוד הוא לאו דוקא ביו"ט שני דרבנן, מדהביא זה לראיה ולדוגמא כמה שדן שם במנהג הקהילות לדחות בשבת בראשית את הכהן מלהעלות ראשון ולמכור העליה בדמים לכבוד התורה (והובא זה בסי' קל"ה באה"ט אות ז' ומ"ב ס"ק י"ח) והביא ראיה מהא דרב האי גאון דמתירים גם שבות דריקוד לכבוד התורה, וא"כ ה"ה בנידון שלו, ולפי זה יש לומר דהבין דדברי רה"ג מדברים ג"כ ביו"ט ראשון דאורייתא, דאז יכול להביא ראיה מביטול דין גמור דריקוד לכבוד התורה, לנידון שלו, אבל אם נאמר שמיירי רק ביו"ט שני דרבנן אין ראיה מיו"ט שני שהוא רק ממנהג אבותינו, לדין גמור שכהן עולה ראשון.

ואינה ראיה כל כך, ואף את"ל דכן הבין המהרי"ק, דמיירי ההיתר גם ביו"ט ראשון דאורייתא, יש לומר דזה הכל מכיון שהיתה בידו רק לשון התשובה כפי שהובאה בריצ"ג, אבל אם היה רואה גוף לשון התשובה בשערי

תשובה, אולי היה גם כן מבין דוזה מיירי רק ביו"ט שני דרבנן, דהלשון שם נוטה לכאורה יותר לצד יו"ט שני דרבנן.

עכ"פ יהיה איך שיהיה, דברי גאון בשערי תשובה בענין זה אינם ברורים. ולכאורה היה אפשר להביא ראיה מרבנו האריז"ל, כפי הכתוב בפרע"ח פרק ח' משער הלולב, וז"ל, ואני ראיתי למורי ז"ל שהיה הולך לפני הספרים והיה מרקד ומרנן ושמח בכל יכלתו בכל הז' הקפות בלילה, וביום לא ראיתיו, ע"כ. הרי מבואר שהיה רוקד בלילה שהוא ליל יו"ט ראשון באר"י, בצפת, אבל זה אינו כי כידוע שער הכוונות הוא הוא הסולת הנקיה יותר מהפרע"ח, כידוע לכל הבאים בשערי ספרי הרב ז"ל, ושם בדף ק"ד ע"א כותב, וז"ל, וראיתי למורי ז"ל וכו' ולרקד ולשורר לפניו בכל יכלתו בליל מוצאי יו"ט אחר תפלת ערבית, והיה מקפיד מאד לעשות אז הז' הקפות שלימות זולת ההקפות שלימות של יום ש"ת, אבל בענין הקפות שביום לא נמצאתי עמו ולא ראיתיו, ע"כ. הרי דשוב אין לנו ראיה איך נהג בהקפות ביו"ט גופא, שהוא יו"ט ראשון דאורייתא באר"י.

ונראה להביא ראיה מדברי הוזה"ק גופא דאף ביו"ט דאורייתא התירו הריקוד, מדברי זוה"ק פנחס רנ"ו ע"ב, וביום השמיני עזרת פר אחד וכו' לאחר שדיבר שם מיום שמיני עזרת דאורייתא, המשיך, ונוהגין למעבד ישראל עמה חדוה ואתקריאת שמחת תורה ומעטרין לס"ת בכתר דילה, ע"כ. הרי דלהדיא כתב דנוהגין לעשות החדוה ביום שמיני עזרת דאורייתא, אמנם גם בזה עדיין לבעל דין מקום לדחות דלא אמר להדיא שעושים ריקודים, אלא רק חדוה.

אמנם פוק חזי מאי עמא דבר, דנוהגים בזה באר"י לרקוד ולטפח בהקפות ביו"ט דאורייתא, גם אלה המדקדקים, שבכל שויו"ט אינם סומכים על הרמ"א בסי' של"ט סע' ג', וביום זה נהגו רובם ככולם היתר, ובס"ד שמצאתי סמך ואישור למנהג זה, דכן היה המנהג גם באר"י, דכן העד העיד בנו האיש אדוני הארץ בעל בתי כהונה זצ"ל שהיה בירושלים, וראה הכהן, והו"ד בעקרי הד"ט אור"ח סי' כ"ב אות ט"ו, בקשר אם מותר להקיף ביו"ט עם אבוקות של שעוה, וכתב שם, וז"ל, אין לערער על ישראל קדושים ורבנן קשישאי בארץ ובחו"ל שנהגו בליל שמחת תורה בהקפת ס"ת להוליך בידיהם אבוקות של

שעוה ולרקד בהן, וכו', ע"כ. חזי מאן גברא רבא מסהיד עלה, שגם באר"י נהגו כן גם רבנן קשישאי, ודהיינו ביו"ט דאורייתא. ורבנן קשישאי אלה פשוט שהם היו מרבני הספרדים שבעלמא פוסקים כדעת מרן שם לאסור הריקוד והטיפות בכל שויו"ט, וכאן העד העיד לנו הכהן, דגם באר"י נהגו לרקד ולטפת. ואין לומר כלל דכוונתו היתה על רבני החסידים שעלו לארץ והם כידוע נהגו להקל עפ"י הרמ"א בכל שויו"ט, דזה אינו, דהנה ספרו בתי כהונה נדפס בשנות תצ"ו ותקט"ו, ועליית רבני החסידים עדיין לא היתה אז, ופשוט. והספרים שהובאו שם בעקה"ד לערער על זה אינם תחת ידי, אבל פשוט דכל ערעורם הוא על האבוקות השעוה מחשש כיבוי ביו"ט, אבל לא על מעשה הריקוד והטיפות. ואם כן זכינו לדעת, שכן נהגו רבני קשישאי גם באר"י, וכמו שהמנהג הוא גם כהיום, ובהכרח, שהבינו שדברי גאון הם לאו דוקא על יו"ט שני דחו"ל, אלא גם טובים ליו"ט ראשון דאורייתא. וא"כ שוב אין חילוק בין חל בשבת לחל בשאר ימי השבוע, ופשוט, ולכן לסיום, המנהג פשוט באר"י שמרקדין ומטפחין בשעת ההקפות בשמח"ת שהוא יו"ט ראשון דאורייתא בין חל בחול ובין חל בשבת.

ה. הקוראים בתורה בלילה ועושים מי שברך לעולים, יש לומר רק לכבוד הרגל, ואין לומר גם, ולכבוד השבת, היות וקריאה זאת אינה עבור השבת.

ו. קריאת התורה כשחל שמחת תורה בשב"ק. הגה כשחל שמחת תורה בימי החול, המנהג בכל ישראל שעושים חמשה קרואים חוץ מחתן תורה וחתן בראשית, ואלה הנוהגים לעשות גם חתן מעונה לפני חתן תורה, המנהג שגם הוא הוא חוץ מהחמשה קרואים, ואף שבמעשה רב להגר"א אות רל"א מבואר שקוראים ג' עד מעונה ודד' הוא חתן תורה וזה' הוא חתן בראשית, ולפי זה כשמוסיפין וקוראים כל הקהל כנהוג, מוסיפים בין ג' לד', והם אינם עולים מן המניין כיון שקוראים להם מה שקראו כבר וכשו"ע בס"י קל"ז סע' ו', אך אין נוהגים כן, אלא קוראים מקודם ה' קרואים עד מעונה וחוזרים חלילה לכל הקהל, ואח"כ קוראים לחתן תורה ממעונה עד הסוף, והנוהגים לעשות